

Anketa KEA: Verejný dlh prekročí 55% HDP v budúcom roku

Tlačová správa, 24. september 2013

Verejný dlh prelomí na budúci rok dlhovú brzdu na úrovni 55% HDP a v roku 2015 bude atakovať 57% HDP. Vyplýva to z ankety medzi členmi Klubu ekonomických analytikov (KEA) a vybranými ekonómami, ktorej sa zúčastnilo 14 respondentov.

Ak sa splnia tieto predpoklady, bude musieť vláda na základe zákona o rozpočtovej zodpovednosti najneskôr v priebehu roka 2015 viazať 3% z výdavkov štátneho rozpočtu. Súčasne bude musieť vláda ako aj obce a vyššie územné celky najneskôr v roku 2016 zmraziť rast výdavkov. Ak by v roku 2015 došlo k prekročeniu hranice dlhu na úrovni 57%, bude musieť vláda ako aj obce a vyššie územné celky pripraviť na rok 2017 vyrovnaný alebo prebytkový rozpočet.

Respondenti v ankete odhadli v priemere 89-percentnú pravdepodobnosť, že SR prerazí v roku 2014 dlhovú úroveň 55% HDP (medián odpovedí bol až 97%) a v priemere 48-percentnú pravdepodobnosť, že SR prerazí v roku 2015 dlhovú úroveň 57% HDP (medián odpovedí bol 53%). Viacerí ekonómovia očakávajú, že v snahe vyhnúť sa sankciám podľa zákona o rozpočtovej zodpovednosti bude vláda prijímať neštandardné opatrenia, aby kritické hranice dlhu neprelomila.

Radovan Ďurana, ekonomický analytik INESS: „*Vláda sa bojí vyrovnaného rozpočtu ako čert kríža, čo je prirodzené, a preto použije všetky dostupné nástroje, ako vykazovaný dlh udržať pod touto hranicou – takými nástrojmi sú napríklad superdividendy, či znižovanie hotovostných rezerv.*“

Michal Mušák, ekonomický analytik v Slovenskej sporiteľni: „*Štát má spôsoby, ako dlh znížiť, či už cez superdividendy, privatizáciu alebo riadenie likvidity. Predpokladám, že sa bude snažiť udržať pod 55-percentnou hranicou.*“

Martin Šuster, riaditeľ odboru výskumu v Národnej banke Slovenska: „*Bez prijatia účtovných a administratívnych opatrení by som tipoval prekročenie 57%-nej hranice od roku 2014 s vyššou pravdepodobnosťou, ale som si skoro istý, že vláda (a ARDAL) niektoré takéto opatrenia prijme. Pod účtovnými a administratívnymi opatreniami myslím kroky znižujúce vykazovaný hrubý dlh, ale neznižujúce deficit ani čistý dlh.*“

Respondenti tiež očakávajú, že deficit verejných financií v najbližších rokoch mierne prekročí plán vlády. V priemere odhadli, že v tomto roku dosiahne 3,17% HDP, v budúcom roku 3,01% a v roku 2015 dosiahne 2,74% HDP. Medzi dôvodmi prekročenia plánu analytici uviedli neochotu vlády prijímať

nepopulárne opatrenia, ale aj hrozbu automatického zníženia sadzby DPH v prípade poklesu deficitu pod 3% HDP. Viacerí upozornili aj na riziko, že vláda bude znižovať deficit jednorazovými opatreniami, ktoré nepovedú k ozdravovaniu verejných financií.

Juraj Barta, hlavný ekonóm v Slovenskej sporiteľni: *„Keďže poľavuje zahraničný tlak, ochota vlády na úsporné opatrenia s blížiacimi sa voľbami bude klesať.“*

Eugen Jurzyca, konzultant INEKO: *„Veľa bude závisieť od postoja EÚ. Ak bude akceptovať „konsolidáciu“ typu predaj ropných rezerv, zmenšovanie druhého piliera alebo iné kamuflážne opatrenia, významne sa zvýši pravdepodobnosť dosiahnutia plánu a naopak.“*

Juraj Kotian, ekonomický analytik v Erste Group Bank: *„Rýchle zníženie pod 3 percentá nemusí byť v záujme vlády, aby nemuselo dôjsť k automatickému zníženiu DPH, ktoré by musela vláda kompenzovať riadnymi konsolidačnými opatreniami. Vláda si na ukončenie procedúry nadmerného rozpočtu môže uplatniť výnimku vo forme odpočítania časti nákladov na dôchodkovú reformu alebo vzhľadom na recesiú v Eurozóne uplatniť odklad plnenia záväzku znížiť deficit pod 3 percentá.“*

Ekonomickí analytici našli zhodu v otázke, či majú byť PPP projekty zahrnuté do bilancie verejnej správy a vykazované vo verejnom dlhu. Všetkých 14 respondentov odpovedalo na otázku kladne.

Viacerí uviedli, že PPP projekty sa na Slovensku robia za účelom obchádzania rozpočtových pravidiel a nie cieľom čo najefektívnejšieho využitia zdrojov.

Peter Goliaš, riaditeľ INEKO: *„Určite áno, pokiaľ budú riziká rozložené tak, ako tomu bolo doteraz na Slovensku zvykom. To znamená najmä, že štát ponesie riziko dopytu, pričom budúce splátky nedokáže financovať z výnosov za používanie diaľnic. Doterajšia prax ukázala, že na Slovensku je motivácia stavať cez PPP projekty daná najmä snahou vyhnúť sa oficiálnemu rastu dlhu a nie snahou o efektívnejšie použitie zdrojov.“*

Juraj Kotian, ekonomický analytik v Erste Group Bank: *„Keďže ide o nekryté záväzky vlády, ktoré sú právne vymáhateľné, mali by byť zahrnuté do verejného dlhu.“*

Marek Senkovič, hlavný ekonóm v Slovnafte: *„Každý projekt, pri ktorom vzniká potenciálne riziko vzniku budúcich záväzkov verejnej správy, by mal byť zohľadňovaný v bilanciách verejnej správy. Tak sa správa bežne každý rozumný hospodár, na strane druhej by na tomto mal byť konsenzus naprieč krajinami EÚ.“*

Spomedzi štrnástich respondentov si dvanásť myslia, že by ústavný zákon mal garantovať základné parametre druhého piliera, ako napríklad výšku odvodov, a to najmenej na súčasnej úrovni. Zvyšní dvaja považujú za postačujúci obyčajný zákon. Viacerí upozornili na potrebu pripraviť kvalitné pravidlá na výplatu dôchodkov z druhého piliera.

Ján Marušinec, prezident M.E.S.A.10: *„Súhlasím, ale nepovažujem to za dôležité. Ako ukázala prax, aj nástroj akým je 2. pilier sa dá „technickými“ zmenami upraviť v neprospech sporiteľov tak, že výnosy v ňom nie sú zaujímavé, pritom nešlo o základný parameter 2. piliera. Takto by musela byť ústavne zabetónovaná celá reforma. Skôr by bolo potrebné dobrú verejnú debatu, aby ľudia mohli prijať*

informované rozhodnutie o vstupe/zotrvaní/výstupe z 2. piliera. Ale to je parketa pre DSS, NGOs, médiá, prípadne i politikov.“

Martin Šuster, riaditeľ odboru výskumu v Národnej banke Slovenska: „Napriek tomu, že som napísal nie, parametre druhého piliera by sa nemali zhoršovať. Je však potrebné zlepšiť pravidlá na správu fondov (aby sporitelia mali nádej na vyššie výnosy) a pripraviť kvalitné pravidlá na výplatu dôchodkov z 2. piliera. Toto všetko by mal riešiť obyčajný zákon, nie ústavný.“

Anonymný respondent: „Dlhodobá stabilita by umožnila investovať úspory tak, že budú dosahovať dlhodobo vyššie výnosy.“

Zoznam respondentov:

	Meno	Pozícia	Organizácia
1	Barta Juraj	hlavný ekonóm	Slovenská sporiteľňa
2	Barto Martin	poradca predstavenstva	Sberbank Slovensko
3	Cihlář Jiří	ekonomický analytik	Next Finance
4	Ďurana Radovan	ekonomický analytik	INESS
5	Fojtík Boris	ekonomický analytik	Tatra banka
6	Goliaš Peter	riaditeľ	INEKO
7	Jurzyca Eugen	konzultant	INEKO
8	Kotian Juraj	Head of CEE Macro	Erste Group Bank
9	Marušinec Ján	prezident	M.E.S.A.10
10	Mušák Michal	expert pre bankovú stratégiu	Slovenská sporiteľňa
11	Prega Róbert	hlavný ekonóm	Tatra banka
12	Senkovič Marek	hlavný ekonóm	Slovnaft
13	Šuster Martin	riaditeľ odboru výskumu	Národná banka Slovenska
14	Jeden respondent si želal ostať v anonymite		

Viac informácií poskytne:

Peter Goliaš

riaditeľ INEKO, člen riadiaceho výboru KEA

Tel: 02 /5341 1020

golias@ineko.sk

Kompletné výsledky ankety:

Otázka č. 1: Aká je podľa Vás pravdepodobnosť, že SR zníži deficit verejných financií pod 3% HDP v roku 2013, 2014 a 2015? (uvedte percento od 0% do 100%)

Odpovede:

	Priemer	Medián	Min	Max
2013	32%	40%	0%	80%
2014	50%	60%	10%	90%
2015	67%	75%	10%	90%

Komentáre:

Juraj Barta: „Kedže poľavuje zahraničný tlak, ochota vlády na úsporné opatrenia s blížiacimi sa voľbami bude klesať.“

Martin Barto: „Makroekonomické predpoklady môžu byť príliš optimistické a obsluha dlhu drahšia.“

Jiří Cihlář: „V letošním roce bude deficit slovenského rozpočtu tlačit vzhůru slabá ekonomická aktivita v eurozóně. Ta by se měla v příštím roce zlepšit.“

Radovan Ďurana: „Predpokladám, že ak dôjde k dosiahnutiu 3%, tak len pomocou jednorazových opatrení. Nízky rast daňových príjmov v kombinácii s pomalým poklesom nezamestnanosti a neochoty skutočne škrtiť bude deficit držať pri 3%.“

Boris Fojtík: „Moje percento pravdepodobnosti na rok 2014 zohľadňuje motiváciu odkladu zníženia DPH, ktoré by bolo v kombinácii s neistým výhľadom rastu HDP lepšie odložiť na ďalšie volebné obdobie.“

Peter Goliaš: „Pravdepodobnosť, že deficit v danom období klesne pod 3% HDP, znižuje zrejma neochota vlády prijímať nepopulárne konsolidačné opatrenia ako aj zavedenie novej metodiky ESA2010, ktorá podá objektívnejší obraz o stave verejných financií. V prospech znižovania deficitu hovorí naopak mierne oživenie ekonomiky, tlak domácej dlhovej brzdy a najmä tlak na dodržanie pravidiel Európskej komisie na ozdravovanie verejných financií. História nabáda skôr k opatrnosti, Slovensko totiž patrí dlhodobo medzi štáty s najvyšším deficitom verejných financií v EÚ.“

Eugen Jurzyca: „Veľa bude závisieť od postoja EÚ. Ak bude akceptovať „konsolidáciu“ typu predaj ropných rezerv, zmenšovanie druhého piliera alebo iné kamuflážne opatrenia, významne sa zvýši pravdepodobnosť dosiahnutia plánu a naopak.“

Juraj Kotian: „Rýchle zníženie pod 3 percentá nemusí byť v záujme vlády, aby nemuselo dôjsť k automatickému zníženiu DPH, ktoré by musela vláda kompenzovať riadnymi konsolidačnými opatreniami. Vláda si na ukončenie procedúry nadmerného rozpočtu môže uplatniť výnimku vo forme odpočítania časti nákladov na dôchodkovú reformu alebo vzhľadom na recesiu v Eurozóne uplatniť odklad plnenia záväzku znížiť deficit pod 3 percentá.“

Ján Marušinec: „Je evidentné, že vláda bude musieť realizovať nejaké opatrenia na to, aby do konca roka udržala deficit pod hranicou 3% HDP. Nie všetky položky má plne pod kontrolou a cieľ je nastavený bez dostatočne veľkej rezervy, ale myslím, že sa to nakoniec podarí. Ak nie, verím že SR nebude jedinou krajinou a konsekvencie už sú predpokladané v Bruseli. Nasledujúce roky neviem zhodnotiť, ale konsolidácia bude v prostredí s nízkym rastom (HDP a teda aj príjmov) obtiažna.“

Anonymný respondent: „Pre tento rok sa vláda tohto záväzku už vzdala.“

Otázka č. 2: Aký bude podľa Vás deficit verejných financií SR v pomere k HDP ku koncu roka 2013, 2014 a 2015?

Odpovede:

	Priemer	Medián	Min	Max
2013	3,17%	3,20%	2,80%	3,50%
2014	3,01%	2,95%	2,80%	3,40%
2015	2,74%	2,70%	2,50%	3,30%

Komentáre:

Jiří Cihlář: „I přes lepší druhou polovinu roku letos počítáme s mírným překročením cíle na 3% deficit rozpočtu vůči HDP.“

Anonymný respondent: (Odhady uvádza) „V metodike ESA2010.“

Otázka č. 3: Aká je pravdepodobnosť, že SR prerazí v rokoch 2013, 2014 a 2015 dlhovú brzdu na úrovni 55%, 57% a 60% HDP? (uvedte percento od 0% do 100%)

Odpovede:

	Priemer	Medián	Min	Max
2013 – 55%	48%	50%	0%	99%
2013 – 57%	9%	3%	0%	40%
2013 – 60%	1%	0%	0%	10%
2014 – 55%	89%	97%	40%	100%
2014 – 57%	41%	40%	1%	90%
2014 – 60%	9%	10%	0%	30%
2015 – 55%	91%	99%	45%	100%
2015 – 57%	48%	53%	1%	90%
2015 – 60%	21%	20%	0%	80%

Komentáre:

Radovan Ďurana: „Vláda sa bojí vyrovnaného rozpočtu ako čert kríža, čo je prirodzené, a preto použije všetky dostupné nástroje, ako vykazovaný dlh udržať pod touto hranicou – takými nástrojmi sú napríklad superdividendy, či znižovanie hotovostných rezerv. V roku 2015 nemôžeme vylúčiť pokles pod 55%.“

Boris Fojtík: „Keď do posudzovania výšky dlhu v stúpi ESA 2010 otvára sa viacero možností ako sa výška dlhu môže vyvíjať (napr. sledovanie čistého dlhu) a momentálne je preto ťažké predikovať aké hranice vlastne budú prekročené. Aj preto mám tendenciu za pravdepodobnosťou dosiahnutia hraníc nevnímať ani tak samotnú výšku dlhu ako následky, ktoré by jej prekročením mali nastať.“

Martin Šuster: „Bez prijatia účtovných a administratívnych opatrení by som tipoval prekročenie 57%-nej hranice od roku 2014 s vyššou pravdepodobnosťou, ale som si skoro istý, že vláda (a ARDAL) niektoré takéto opatrenia prijme. Pod účtovnými a administratívnymi opatreniami myslím kroky znižujúce vykazovaný hrubý dlh, ale neznižujúce deficit ani čistý dlh.“

Anonymný respondent: „Vláda bude využívať účtovné triky (rezervy Ardalu, superdividendy), aby sa vyhla tvrdým sankciám.“

Otázka č. 4: Aký bude podľa Vás hrubý verejný dlh SR v pomere k HDP ku koncu roka 2013, 2014 a 2015?

Odpovede:

	Priemer	Medián	Min	Max
2013	54,86%	55,00%	54,00%	56,00%
2014	56,60%	56,70%	54,50%	58,00%
2015	56,95%	56,80%	54,50%	60,00%

Komentáre:

Jiří Cihlář: „I přes snahu o zpomalování zadlužování se Slovensko bude stále více přibližovat k bariéře 60 % HDP.“

Boris Fojtík: „Predpokladám, že aj napriek mierne horšiemu vývoju deficitu oproti návrhu MF SR existuje priestor na zníženie dlhu inými nástrojmi (napr. jednorazové transfery majetku) a vyhnúť sa tak prekročeniu hranice 57 %. (pri predikcii neberiem do úvahy ESA 2010)“

Peter Goliaš: „Rast dlhu budú zmierňovať administratívne opatrenia ako napríklad znižovanie likvidných finančných aktív alebo ďalšie úpravy v druhom dôchodkovom pilieri, ktorých cieľom bude udržať dlh pod kritickými úrovňami dlhovej brzdy.“

Ján Marušinec: „Neviem, záleží aj od revízie metodiky ESA.“

Michal Mušák: „Štát má spôsoby, ako dlh znížiť, či už cez superdividendy, privatizáciu alebo riadenie likvidity. Predpokladám, že sa bude snažiť udržať pod 55-percentnou hranicou.“

Anonymný respondent: „Vláda účtovnými trikmi (napr. superdividendy) udrží dlh pod 57% HDP.“

Otázka č. 5: Mali by byť podľa Vás PPP projekty zahrnuté do bilancie verejnej správy a vykazované vo verejnom dlhu?

Odpovede: 14 – áno, 0 – nie

Komentáre:

Martin Barto: „Majú zásadný vplyv na verejné financie.“

Jiří Cihlář: „PPP projekty reálně zvyšují zadlužení země, proto by měly být zahrnovány do sumy veřejného dluhu.“

Peter Golias: „Určite áno, pokiaľ budú riziká rozložené tak, ako tomu bolo doteraz na Slovensku zvykom. To znamená najmä, že štát ponesie riziko dopytu, pričom budúce splátky nedokáže financovať z výnosov za používanie diaľnic. Doterajšia prax ukázala, že na Slovensku je motivácia stavať cez PPP projekty daná najmä snahou vyhnúť sa oficiálnemu rastu dlhu a nie snahou o efektívnejšie použitie zdrojov.“

Juraj Kotian: „Kedže ide o nekryté záväzky vlády, ktoré sú právne vymáhateľné, mali by byť zahrnuté do verejného dlhu.“

Ján Marušinec: „PPP by sa mali robiť predovšetkým kvôli tomu, že súkromný partner je schopný zabezpečiť efektívnejšiu prevádzku zverenej infraštruktúry a teda tým ušetrí daňovníkom peniaze, nie kvôli tomu aby sa investície vyňali z verejnej štatistiky.“

Michal Mušák: „Skôr áno, ale nemusí byť paušálne - viem si predstaviť prípady, kde je riziko financovania na strane súkromného partnera, ktoré by vo verejnom dlhu nemuseli byť. Spôsob vykazovania by nemal ovplyvňovať rozhodnutie, či nejaký projekt financovať cez PPP alebo nie. Táto voľba by mala závisieť od toho, či je to pre Slovensko výhodnejšie ako iné formy financovania.“

Marek Senkovič: „Každý projekt, pri ktorom vzniká potenciálne riziko vzniku budúcich záväzkov verejnej správy, by mal byť zohľadňovaný v bilanciách verejnej správy. Tak sa správa bežne každý rozumný hospodár, na strane druhej by na tomto mal byť konsenzus naprieč krajinami EÚ.“

Martin Šuster: „Nielen v dlhu, ale aj v deficite.“

Anonymný respondent: „V u nás zatiaľ jedinom PPP projekte riziko dopytu na seba prebral štát a preto je táto forma PPP pre SR dlhom. PPP sa otvorene robia za účelom obchádzania rozpočtových pravidiel.“

Otázka č. 6: Súhlasíte s tým, aby ústavný zákon garantoval základné parametre druhého piliera, napríklad výšku odvodov, najmenej na súčasnej úrovni?

Odpovede: 12 – áno, 2 – nie

Komentáre:

Martin Barto: „Je to dôležité kvôli stabilite a istote sporiteľov.“

Jiří Cihlář: „Obecně jsme pro větší flexibilitu důchodového spoření. Na druhou stranu druhý pilíř by měl fungovat několik desítek let, proto jakékoliv změny budou snižovat důvěru lidí v systém jako takový.“

Radovan Ďurana: „Formulácia zákona by mala umožňovať znižovanie odvodu do druhého piliera – bez navyšovania prvého piliera (dobrovoľné vystúpenie z druhého piliera bez nutnosti odvádzať celý odvod do prvého piliera).“

Peter Golias: „Dôchodkový systém potrebuje stabilitu. Príliš časté zásadné zmeny v ňom totiž znižujú dôveru občanov vo fungovanie štátu. Okrem toho vzhľadom na hroziace prelomenie kritických úrovní dlhovej brzdy sa zvyšuje riziko, že vláda podobne ako v Maďarsku alebo Poľsku bude hľadať potrebné zdroje práve v druhom pilieri. Na úkor dlhodobej udržateľnosti penzijného systému.“

Juraj Kotian: „Áno, avšak by mali byť jasné podmienky akým spôsobom budú vyplácané dôchodky z druhého piliera.“

Ján Marušinec: „Súhlasím, ale nepovažujem to za dôležité. Ako ukázala prax, aj nástroj akým je 2. pilier sa dá „technickými“ zmenami upraviť v neprospech sporiteľov tak, že výnosy v ňom nie sú zaujímavé, pritom nešlo o základný parameter 2. piliera. Takto by musela byť ústavne zabetónovaná celá reforma. Skôr by bolo potrebné dobrú verejnú debatu, aby ľudia mohli prijať informované rozhodnutie o vstupe/zotrvaní/výstupe z 2. piliera. Ale to je parketa pre DSS, NGOs, médiá, prípadne i politikov.“

Martin Šuster: „Napriek tomu, že som napísal nie, parametre druhého piliera by sa nemali zhoršovať. Je však potrebné zlepšiť pravidlá na správu fondov (aby sporitelia mali nádej na vyššie výnosy) a pripraviť kvalitné pravidlá na výplatu dôchodkov z 2. piliera. Toto všetko by mal riešiť obyčajný zákon, nie ústavný.“

Anonymný respondent: „Dlhodobá stabilita by umožnila investovať úspory tak, že budú dosahovať dlhodobo vyššie výnosy.“